

MAGYAR KÖZÉPKOR

A Magyar Királyság első századai

1) A magyar egyházszervezet kiépítése

{szeniorátus: a nemzetség legidősebb tagja örökli a hatalmat

primogenitúra: az elsőszülött fiú örökli a hatalmat}

- **I. (Szent) István (997-1000-1038)**
- nyugati típusú egyházszervezet kiépítése→egyházmegyék (**püspökségek**)
 - földadományok az egyháznak
 - **tized** fizetés (a termény 1/10-ét a püspökségek szedték be)
 - **10 falu/1 templom**
 - **esztergomi érsekség**=a magyar egyházszervezet függetlenné vált
 - a magyar katolikus egyház élén az esztergomi érsek állt

PÜSPÖKSÉGEK: Veszprém, Győr, Pécs, Eger, Gyulafehérvár, Csanád, Várad, Vác

- **Bencés-rend**=Pannonhalma
- **káptalanok**=püspökök munkáját segítették
- **hiteles helyek**=oklevélkiadás

2) Királyi vármegyék (comitatus)

- királyi várak körül=vármegyék
- királyi várak+királyi birtokok=várispánságok
 - élén az ispán
 - várjobbágyok
 - várkatonák
 - várnép
- birtokadományok, betelepítések

3) Trónutódlás

- Magyarországon kiépült a keresztény feudális monarchia
- István felesége Gizella
- primogenitúra=2 fiú (Ottó és Imre)→meghaltak
- unokaöccsét, Orseoló Pétert jelölte ki utódjául
{Vazul pogány – megvakították - fiai András, Béla, Levente – elmenekültek}

a) Orseoló Péter (1038-1041)

- folytatta a kereszténység terjesztését
- udvarából kiszorította István híveit
- Gizella királynét börtönbe záratta
- a főurak 1041-ben lemondatták

b) Aba Sámuel (1041-1044)

- István unokaöccse
- III. Henrik (NRCS) támadásai (1042, 1043, 1044)
- 1044. ménfői csata – Aba Sámuel veresége, Orseoló Péter trónra lépése (1044-1046)
- Magyarország az NRCS hűbéresévé vált

atlasz 29. o.

tk. 75. o. forrás (István I. törvénykönyvéből, 1001 körül; István II. törvénykönyvéből 1030-1038 között)

„3. vasárnap mindenki menjen a templomba, öregek és fiatalok, férfiak és nők, kivéve azokat, akik a tüzet őrzik. Ha pedig valaki amazok hanyagsága folytán nem őrzés végett marad otthon, az ilyet verjék meg, és hajukat nyírják le.

19. Azok, akik istentisztelet hallgatására a templomba menvén, ott a misék szertartása alatt másokat zavarnak, ha idősebbek, dorgálják meg őket, és gyalázzal üzzék ki a templomból, ha pedig fiatalabbak és közrendűek, a templom előcsarnokában mindenki szeme láttára kötözzék meg, s ostorozással és hajuk lenyírásával fenyítsék meg őket. (István I. törvénykönyvéből, 1001 körül)”

„1. Tíz falu építsen egy templomot.

Ruhákról és oltártakarókról a király gondoskodik, papról és könyvekről a püspök.

18. **Ha valakinek az Isten tizedt adott egy évben, a tizedik részt adja Istennek, és ha valaki a tizedét elrejt, kilenc részt fizessen.** (István II. törvénykönyvéből, 1030–1038 között)”